

MINISTERIET FOR
FAMILIE- OG
FORBRUGERANLIGGENDER

25. januar 2006

Handlingsplan for effektivisering af fødevare- og veterinærkontrollen

Som følge af aftalen mellem regeringen og Dansk Folkeparti af 27. maj 2005 om bl.a. Fødevarestyrelsens struktur har der været nedsat en arbejdsgruppe til analyse af mulighederne for en yderligere effektivisering og behovsorientering af fødevare- og veterinærkontrollen. Analysen omfatter ikke den kontrol, Fødevarestyrelsen udfører på dyrevelfærdsområdet for Justitsministeriet, idet der parallelt hermed er udarbejdet en særskilt analyse af dyrevelfærdskontrollen.

På baggrund af rapporten er det besluttet, at følgende nye tiltag indgår ved tilrettelæggelsen af kontrollen i 2006:

1. Fleksibilitet i de kvantitative mål

Et af de større projekter er en revurdering af de kvantitative mål for fødevarekontrollen. Baggrunden for Fødevarestyrelsens kvantitative mål har været tilsynsfrekvensvejledningen (fra 2006: auditfrekvensvejledningen), som blev udviklet for at sikre ensartet fastsættelse af det årlige antal tilsynsbesøg for de enkelte brancher. Tilsynsfrekvensvejledningen angiver således det vejledende antal tilsyn pr. år for samtlige fødevarebrancher. Fødevareregionerne fastsætter inden for denne ramme det konkrete antal tilsyn i den enkelte virksomhed.

For at sikre produktiviteten i regionerne har tilsynsfrekvensvejledningen været fulgt op af mål for antal tilsyn i de enkelte brancher i resultatkontrakten.

Det er afgørende for en hensigtsmæssig og fornuftig prioriteret fødevarekontrol at gennemføre en ændring af tilsynsfrekvensvejledningen, således at denne i endnu højere grad bygger på en risikovurdering. Denne risikovurdering skal gennemføres i åbenhed og kan med fordel baseres på et pointsystem. Hensigten er at opnå mere fleksible kvantitative mål i resultatkontrakten i forhold til antal tilsyn i fødevarevirksomhederne. Med et sådant fleksibelt system, der bygger på summen af risikopoint, der opnås for de gennemførte tilsyn, vil kontrollen – som anbefalet i effektiviseringsrapportens kapitel 6 (side 39) - tage et yderligere skridt i retning af at flytte ressourcer fra de virksomheder, som kan og vil overholde reglerne, til dem, der ikke kan og ikke vil. Det er endvidere hensigten, at justere på tilsynsfrekvenserne og dermed regionernes mål, hvis der bliver behov for at sætte ressourcer ind overfor en problembranche eller, hvis der bliver behov for at håndtere større sygdomsudbrud.

2. Analytisk kontrol –mere fokus på import

Der gennemføres følgende ændringer:

- Antallet af prøver i den animalske primærproduktion øges. Derved styrkes overvågningen af væsentlige sygdomsfremkaldende bakterier som *Campylobacter* og *E. coli* allerede på besætningsniveau. Det giver mulighed for en mere målrettet og effektiv indsats mod de fødevarebårne zoonoser.
- Antallet af prøver af importerede produkter øges. Det kan konstateres, at importerede produkter udgør en øget andel af problemerne i relation til mikrobiologisk fødevaresikkerhed, f.eks. zoonoser og antibiotikaresistente bakterier.
- Antallet af prøver, der anvendes ved kontrollen af engros- og detailvirksomheder reduceres. De fleste produktionsvirksomheder i engrosleddet har i dag velfungerende egenkontrolprogrammer, som også omfatter analytisk kontrol. Behovet for offentlig mikrobiologisk kontrol er derfor blevet mindre. Der udtages i dag et forholdsvis stort antal prøver i detailleddet, som kun vurderes at have begrænset effekt i forhold til at bekæmpe de væsentlige mikrobiologiske risici i fødevarer. Prøverne vil med større effekt kunne anvendes tættere på kilden til potentielle fødevarebårne risici.
- Antallet af centralt koordinerede laboratorieprojekter øges samtidig med, at regionalt styrede projekter reduceres. En øget grad af centralisering vil forbedre grundlaget for vurdering af effektmål af bestemte fødevaresikkerhedsmæssige tiltag. Dette vil medføre en mere fokuseret anvendelse af prøver som grundlag for udarbejdelse af risikoprofiler, som kan give et bedre fundament at agere på.

I tilfælde af udbrud af fødevarebårne sygdomme eller af smitsomme husdyrsygdomme kan det være nødvendigt at frigøre kapacitet hos de tilsynsførende ved bl.a. at reducere i antallet af prøveudtagninger. På det mikrobiologiske område udtages prøver generelt med følgende formål:

1. Til brug for tilsynet med detailvirksomheder (kategori 2)
2. Til brug for tilsynet med engrosvirksomheder (kategori 3)
3. Til brug for centralt koordinerede laboratorieprojekter (overvågning, kortlægning og kontrol)

Ved en fødevaresikkerhedsmæssig prioritering af nævnte kategorier vurderes det, at prøver udtaget til centralt koordinerede laboratorieprojekter har den højeste prioritet, da resultater herfra indgår i risikohåndterings- og risikovurderingsprocedurer. En reduktion i antallet af prøveudtagninger bør således ske i forhold til kategori 2 og 3 prøver. Disse prøver vurderes som mindre betydningsfulde, da resultaterne herfra primært anvendes som understøttelse af det egentlige tilsyn med virksomhederne.

3. Styrkelse af kontrol med importerede fødevarer

Som beskrevet i effektiviseringsrapporten udgør importerede produkter en stigende risiko mod fødevaresikkerheden i Danmark. Fødevarestyrelsen vil styrke

kontrollen med fødevarer fra EU og 3. lande dels gennem øget laboratoriekontrol dels gennem regelmæssige kontrolkampagner.

Fødevareregionerne kontroller som led i det almindelige kontrolarbejde stikprøvevis den egenkontrol, som importørerne foretager af de importerede fødevarer. Virksomhederne skal som en del af egenkontrollen kunne fremlægge dokumentation for, at der foretages en kontrol af varer, som virksomheden modtager, hvad enten der er tale om importerede varer eller varer fra en dansk virksomhed. De almindelige tilsyn kan suppleres af tilbagevendende kontrolkampagner.

I 2006 bliver undersøgelserne af importerede produkter intensiveret for såvel kemiske som mikrobiologiske forureninger. De aktuelle tiltag for en intensiveret laboratiemæssig undersøgelse af importerede produkter i 2006 vil for det mikrobiologiske område betyde, at andelen af prøver af importerede produkter stiger til ca. 47 % af de i alt 10.700 planlagte prøver. På det kemiske område vil den tilsvarende andel udgøre ca. 50 % af 5.300 planlagte prøver. I de efterfølgende år vil den i 2006 foretagne omprioritering blive fastholdt.

4. Modernisering af veterinærkontrollen og egenkontrol

Fødevarestyrelsen har i oktober 2005 igangsat to projekter målrettet kontrollen med primærproduktionen. Det ene projekt er en analyse af kontrolstyringen på veterinærområdet for at identificere nuværende status, udviklingsbehov og løsningsmodeller. Det andet projekt omhandler implementering af egenkontrol i primærproduktionen, herunder fastlæggelse af krav til primærproducenter samt godkendelse af branchekode, fastlæggelse af det offentlige kontrolomfang, undersøgelse af muligheden for at benytte private kontrolorganer og fastlæggelse af samarbejdet med Plantedirektoratet. Begge projekter løber frem til årsskiftet.

Fødevarestyrelsen vil herudover i løbet af 2006 iværksætte et projekt, hvor egenkontrollen i detailhandlen evalueres i samarbejde med branche- og forbrugerorganisationer. Der vil især blive fokus på virksomhedernes efterlevelse af egne kontrolprogrammer, formidling af egenkontrollen og den offentlige fødevarekontrols rolle.

5. Task force vedrørende vildledning og andre kontrolområder

Fødevarestyrelsen vil arbejde videre med en model med etablering af en task force, hvor der allokeres ressourcer til at styrke et bestemt kontrolområde et bestemt år. Etablering af en task force giver mulighed for fleksibilitet til at sætte styrken ind på det kontrolområde, hvor nødvendigheden er størst. Det kan være vildledning et år, året efter er det måske et område som tilsætningsstoffer, økologi eller materialer og genstande, hvor behovet viser sig at være størst. Fødevarestyrelsen kan benytte styrken dynamisk og bemande den med medarbejdere med forskellige kompetencer fra år til år. Task forcen finansieres gennem frigørelse af ressourcer ved et mere fleksibelt tilsyn.

Der er allerede etableret en kosttilskudsenhed i Fødevarestyrelsen og task forcen skal arbejde efter de samme principper, det vil sige hjælpe og støtte regionerne med kontrollen, planlægge kampagner, efteruddanne tilsynsførende osv.

Task forcen skal ligeledes have fokus på initiativer rettet mod forbrugerne - eksempelvis små informationskampagner på nettet.

Fødevarestyrelsen vil i et vist omfang inddrage erhvervs- og forbrugerorganisationer i arbejdet, f.eks. ved at orientere om forestående kontrolkampagner, så organisationerne kan medvirke til at få virksomhederne op på et højere niveau. Fødevarestyrelsen vil i højere grad indføre ”nul tolerance” over for virksomhederne ved gennemførelse af de kampagnebesøg, hvor der i forvejen er informeret herom til organisationerne og i form af pressemeddelelser.

Konklusion

Rapporten om effektivisering af fødevarer- og veterinærkontrollen lægger vægt på en højere grad af fleksibilitet og en højere grad af behovsvurdering af det risikobaserede tilsyn. De vigtigste forslag til ændringer er følgende:

- Kontrollen i fødevarer virksomheder fordeles fleksibelt efter risiko og behov.
- Prøver af fødevarer udtages mere målrettet.
- Mere fokus på importerede fødevarer (egenkontrollen, tilsyn og prøver).
- Modernisering af veterinærkontrollen.
- Task force på udvalgte kontrolområder med skiftende fokus fra år til år.